

Številka: 007-91/2016/7

Datum: 23.12.2016

Ministrstvo za zdravje

Direktorat za zdravstveno varstvo

ZADEVA: **Novela Zakona o pacientovih pravicah (ZPacP-A) – MNENJE**

ZVEZA: Vaše e-sporočilo, z dne 12. 12. 2016

Spoštovani,

na podlagi vašega zaprosila in 48. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1), v nadaljevanju podajamo pripombe Informacijskega pooblaščenca (IP) na predlog novele ZPacP, ki je bil 12. 12. 2016 objavljen na vaši spletni strani. Pripombe se nanašajo na področje varstva osebnih podatkov.

Splošno v zvezi z 2. členom novele (točka 11.b)

Predlagamo, da se v besedilu zakona ali vsaj obrazložitvi zakona izrecno pojasni, ali se čakalni sezname in naročilne knjige vodijo tudi za zdravstvene storitve, ki se izvajajo na podlagi **delovnih nalogov** (npr. fizioterapevtske storitve, za katere so v praksi dolge čakalne dobe). Na podlagi nove definicije napotne listine sklepamo, da je verjetno mišljeno vodenje čakalnih seznamov tudi na tem področju.

Nov 14. člen

Opozarjamo, da v 14. členu (ali drugod v zakonu) **manjka izrecno določena obveznost izvajalca, (1) da paciente obravnava v skladu z vrstnim redom in (2) da vrstnega reda (razen v izjemnih primerih) ne sme spreminjati**. Posledično ti obveznosti v zakonu tudi nista sankcionirani. Spoštovanje vrstnega reda je ključni element pacientove pravice do spoštovanja njegovega časa in pravice do enakopravne obravnave. Gre za enega najpomembnejših smotrov urejanja čakalnih seznamov nasploh. Poleg tega gre za tradicionalni problem slovenskega zdravstva. Brez jasno določene obveznosti oziroma prepovedi ne bodo doseženi nameni vodenja čakalnih seznamov iz petega odstavka novega 15. člena zakona in tudi ne bo možen inšpekcijski ter prekrškovni nadzor.

Nov 14.b člen

V petem odstavku ni jasno, za katere **stike** gre (npr. za stik pred izvedbo zdravstvene storitve (vabilo) ali za stike v zvezi z upravljanjem čakalnega seznama ali kaj drugega), ali gre za obvezne stike, kdaj se ti izvedejo, v kakšni obliki (npr. ali gre le za hitre stike po e-pošti in telefonu) in kateri kontaktni podatki so mišljeni. Na splošno velja, da pacientu zdravstvene storitve ni možno izvesti, če izvajalec ne razpolaga s kontaktnimi podatki pacienta. Ti so nenazadnje nujni del čakalnega seznama in

napotne listine, *on-line* sistema ZZZS in tudi sistema e-naročanja. Zato načeloma menimo, da **določba petega odstavka ni potrebna.**

Če so bili mišljeni le dodatni kontaktni podatki za hitre stike (e-pošta in telefonska številka), predlagamo, da se to v določbi izrecno navede.

Če menite, da mora peti odstavek kljub vsemu ostati v zakonu, predlagamo, da se spremeni takole (spremembe so poudarjene):

*(5) Izvajalec zdravstvene dejavnosti v mreži izvajalcev javne zdravstvene službe **zaradi izvedbe storitve in upravljanja s čakalnim seznamom** vzpostavi stik s pacientom, ki je uvrščen na čakalni seznam, **če je pacient sporočil kontaktne podatke (...) ali če jih izvajalec že ima.** ~~Šteje se, da se pacient odpove pravici vzpostavitvi stika, če izvajalcu ne poda svojih kontaktnih podatkov. Šteje se, da je pacient podal soglasje za posredovanje obvestila, če so njegovi kontaktni podatki del njegove zdravstvene dokumentacije.~~*

Nov 15. člen

Glede prvega odstavka (ali drugega ustreznega odstavka ali člena) predlagamo, da se za zadnjim stavkom doda določba iz zadnjega stavka prvega odstavka 12. člena predloga Pravilnika (gl. pripombe k predlogu Pravilnika): **»pooblaščen oseba za čakalni seznam pacienta, ki želi imeti opravljeno storitev izven obveznega zdravstvenega zavarovanja, vpiše v čakalni seznam, ki se vodi ločeno«**. Gre namreč za določbo, ki določa obdelavo osebnih podatkov oziroma zbirko osebnih podatkov, kar je zakonska materija. Po potrebi je treba urediti tudi posebnosti za te čakalne sezname kot zbirke osebnih podatkov.

V drugem odstavku predlagamo, da se naštevanje podatkov dopolni še s kategorijo podatka **»razlog obravnave«**. Menimo, da gre za vsebinsko pomemben podatek, zaradi česar sodi v naročilno knjigo.

Postavlja se še splošno vprašanje, ali in zakaj za **naročilne knjige** ne velja pravilo o spoštovanju vrstnega reda (z izjemami po standardu nujnosti).

Glede 1. točke tretjega odstavka se postavlja vprašanje, ali se **zaporedna številka vpisa** »drži« pacienta ves čas gibanja po čakalnem seznamu, torej ali gre za številko, ki se za posameznega pacienta ne spreminja od vpisa do izvedbe storitve. Razlika je namreč med aktualno zaporedno številko pacienta v vrstnem redu, tj. zaporednim mestom v seznamu (te niso trajno vezane na posamezne paciente in se stalno spreminjajo) in zaporedno številko vpisa, ki predstavlja enolični identifikator pacienta oziroma identifikator prvega vpisa v določenem času. Slednje razumevanje zaporedne številke se nam zdi bolj smiselno, zlasti zaradi lažjega spremljanja pacientovega gibanja po čakalnem seznamu, in ker je beleženje aktualnih zaporednih števil v seznamu samo po sebi dopustno brez pravne podlage. Zato predlagamo, da se to izrecno pojasni vsaj v obrazložitvi predloga zakona.

Glede 10. točke tretjega odstavka predlagamo, da se določba dopolni takole:

*10. podatek o črtanju iz čakalnega seznama (**razlog in datum**).*

Glede 15. točke tretjega odstavka predlagamo, da se izrecno navede, ali je s »šifro zdravstvenega delavca« mišljen zdravstveni delavec, ki bo predvidoma opravil storitev ali zdravstveni delavec, ki je pacienta prvič uvrstil v čakalni seznam. Oboje je sicer dopustno in smiselno, vendar mora biti to jasno določeno, da ne bo dvomov pri uporabi čakalnih seznamov, zlasti pri nadzoru.

Glede 16. točke tretjega odstavka predlagamo, da se dopolni takole:

16. zdravstveni delavec, ki je opravil triažo napotne listine **(šifra) / (osebno ime in šifra)**.

Glede 19. točke tretjega odstavka predlagamo, da se dopolni takole:

19. zdravstveni delavec ali zdravstveni sodelavec, ki je zdravstveno storitev izvedel **(šifra) / (osebno ime in šifra)**.

Glede četrtega odstavka opozarjamo, da morajo predpisi zagotoviti **mehanizem ugotavljanja in poročanja o nedopustnih vpisih** v čakalne sezname za isto zdravstveno storitev pri več izvajalcih (izjema je verjetno pri eNaročanju), sicer izvajalci te določbe ne morejo spoštovati, pacienti pa jo bodo brez posledic lahko kršili. Po sedanjem zakonu je bilo to predvideno prek mehanizma izmenjave podatkov v 16. členu, ki pa se z novim zakonom bistveno spreminja.

Glede šestega odstavka predlagamo naslednje spremembe in dopolnitve:

(6) Podatki iz čakalnega seznama, **vkjučno s podatki o sledljivosti obdelave podatkov**, se hranijo dve leti od datuma izvedene zdravstvene storitve oziroma **po** črtanju iz čakalnega seznama. ~~in sicer tako, da je~~ **Sledljivost** sprememb vsakega podatka, **vključno s spremembami vrstnega reda, se izvaja tako, da je omogočen** vpogled v prejšnji podatek, ~~pri čemer mora biti razvidno, kdo in kdaj je spremenil posamezen podatek, skupaj z in v obrazložitev okoliščin, ki narekujejo spreminjanje podatkov iz čakalnega seznama.~~

S predlaganim besedilom se loči obveznost hrambe in zagotavljanja sledljivosti, poleg tega se obveznost »standardne« sledljivosti dopolni z obveznostjo višje ravni sledljivosti, ki bi veljala za spreminjanje podatkov.

Glede sedmega odstavka predlagamo naslednje spremembe in dopolnitve:

(7) Pacient, **ki je vpisan v čakalni seznam** ima pravico izvedeti razloge za **konkretno** čakalno dobo in njeno dolžino ter pravico do vpogleda, **kopije ali izpisa podatkov** iz čakalnega seznama **za vse vpisane paciente**, ~~do prepisa teh podatkov ali njihove kopije oziroma izpisa, pri čemer se lahko seznanijo z vsemi podatki iz tretjega odstavka tega člena, razen s podatki iz 3., 4. in 6. točke. Za seznanitev po tem odstavku se~~ **smiselno** uporabljajo prvi, drugi, četrti, šesti, sedmi in deseti odstavek 41. člena tega zakona. Izvajalec zdravstvene dejavnosti seznanitev pacientu omogoči takoj, vendar najpozneje pet dni po prejemu zahteve. Pacient lahko za posamezno zdravstveno storitev pri istem izvajalcu zdravstvene dejavnosti vloži zahtevo iz tega odstavka največ dvakrat mesečno. Določba tega odstavka ne posega v pravico do seznanitve s svojimi osebnimi podatki in ne daje pravne podlage za seznanitev z osebnimi podatki drugih pacientov.

Glede sedmega odstavka še dodajamo:

- da bi bilo smiselno določiti, da ima pacient tudi pravico do seznanitve z **naročilno knjigo**, smiselno enako kot to velja za čakalni seznam;
- da pacientu seznanitev s čakalnim seznamom nič ne koristi, če ne prejme najmanj enega od **identifikatorjev, ki se nanašajo na preostale čakajoče paciente**. Le na tak način lahko preveri, ali in kako se je spreminjal vrstni red pacientov in s tem njegov položaj v seznamu. To je tudi razlog, da je po sedanjem zakonu omogočeno, da se seznanijo z ZZS številkami drugih pacientov. Ker bo po novem lahko kot identifikator služila številka napotne listine (in verjetno tudi zaporedna številka vpisa), se načeloma strinjamo z omejenim naborom podatkov, ki se lahko razkrijejo pacientu.

V skladu s pojasnili k 6. in 11. členu predloga pravilnika predlagamo, da se v 15.a členu doda nov peti odstavek, ki se glasi na primer:

»Povratne informacije in obvestila pred izvedbo zdravstvene storitve, ki se pacientu pošiljajo prek elektronskih komunikacij v nešifrirani obliki, ne vsebujejo konkretnih podatkov o pacientovem zdravstvenem stanju ali vrsti zdravstvene storitve«.

Gre za predelano besedilo zadnjega stavka tretjega odstavka 11. člena predloga pravilnika, za katerega smo predlagali črtanje (gl. pripombe k pravilniku). S povratnimi informacijami je mišljeno potrjevanje terminov, preklici, spremembe, črtanje s seznama ipd., z obvestilom pa je mišljeno vabilo (tretji odstavek 11. člena pravilnika), ki se pacientu pošlje v določenem roku pred izvedbo zdravstvene storitve. Če bodo ta sporočila vsebovala konkretne podatke o zdravstvenem stanju in storitvi, bo moralo biti sporočilo šifrirano v skladu z 14. členom ZVOP-1.

Nov 16. člen

Glede prvega odstavka novega 16. člena predlagamo naslednje spremembe in dopolnitve:

(1) Izvajalec zdravstvene dejavnosti v mreži izvajalcev javne zdravstvene službe v skladu z zakonom, ki ureja zbirke podatkov s področja zdravstvena varstva, in zakonom, ki ureja varstvo osebnih podatkov, podatke iz tretjega odstavka 15. člena tega zakona, z izjemo podatkov iz 4., 11., 16., 17., 18. in 19. točke (...), ter podatke o pooblaščenih osebah za čakalni seznam, stalno zagotavlja Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ), ki upravlja (...določiti zbirko, npr. »zbirko podatkov o čakalnih dobah«, »zbirko eNaročanja« ipd.). Podatki se v zbirki vodijo za namen (...določiti konkretne namene).

Stalna elektronska izmenjava po sedaj veljavnem ZPacP je bila mišljena za obojesmerno pošiljanje podatkov, za kar po novem, vsaj glede na trenutni predlog zakona in glede na spremembe ZZPPZ, ne bo potrebe. Sklepamo torej, da bo po novem šlo le za enosmerno komunikacijo.

Sporočanje celotnega paketa podatkov se kaže kot **prekomerna (nesorazmerna) obdelava** osebnih podatkov, zlasti ker gre za centralizirano in masovno obdelavo občutljivih osebnih podatkov. Tudi sicer se posredovanje podatkov NIJZ kaže kot prekomerna obdelava osebnih podatkov, saj v 16. členu niso določeni konkretni nameni posredovanja podatkov, na podlagi katerih bi bilo možno oceniti sorazmernost.

Glede drugega odstavka opozarjamo, da ni jasno, **katere zbirke se bodo povezovale** (povezovanje znotraj istega ali enega čakalnega seznama pa samo po sebi ni smiselno). Če je bilo mišljeno povezovanje vseh čakalnih seznamov različnih izvajalcev, je treba to izrecno zapisati. Manjka tudi določen **namen povezovanja**. Brez določenega konkretnega namena, sorazmernosti ni možno presoditi in bi lahko šlo za prekomerno obdelavo osebnih podatkov.

Glede tretjega odstavka opozarjamo, da ni jasno, **s katero zbirko eZdravja bi se povezovali** podatki iz čakalnih seznamov, ter ali gre za povezovanje med čakalnimi seznamami na ravni izvajalcev ali povezovanje na ravni NIJZ, tj. med zbirkami eZdravja in zbirko iz prvega odstavka 16. člena (gl. opombo k prvemu odstavku). **Namen povezovanja**, tj. »izvajanje storitev eZdravja« je **presplošen oziroma premalo konkreten**. Zaradi pomanjkljivo določenega namena, obstaja tudi nevarnost, da bo v resnici šlo za prekomerno obdelavo osebnih podatkov.

Nov 85. člen

Inšpekcijski nadzor IP nad sedmim odstavkom 15. člena ni potreben, ker je prek 41. člena zakona določeno posebno pritožbeno varstvo, ki se v praksi tudi izvaja. Zato predlagamo, da se v določbi **črta besedilo »(...) sedmega odstavka 15. člena (...)«**.

Hvala za sodelovanje in lep pozdrav,

Pripravil:

mag. Urban Brulc, univ. dipl. prav.
samostojni svetovalec IP

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
informacijska pooblaščenka